

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Механізми формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні»

Студента (ки) 4 курсу, 14 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Сопронюк
Вікторії
Віталіївни

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

(підпис керівника)

Міняйло
Олександр
Іванович

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

(підпис гаранта)

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«01» грудня 2021 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект)

студентові

Сопронюк Вікторії Віталіївни

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«Механізми формування та реалізації державної молодіжної політики»**

Затверджена наказом ректора від «26» листопада 2021 р. № 3884

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 05.06.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): вияснити, яку роль відіграє державна молодіжна політика та порівняти зарубіжний та національний досвід залучення молоді на державну службу.

Об'єкт дослідження: процес реалізації державної молодіжної політики та взаємодії держави та молоді.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи механізму формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ДЕРЖАНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

- 1.1. Поняття та напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні.

1.2. Стратегія державної молодіжної політики.

РОЗДІЛ 2. РОЛЬ МОЛОДІ В ДЕРЖАВНІЙ МОЛОДІЖНІЙ ПОЛІТИЦІ.

2.1. Роль молодіжної політики в процесі децентралізації.

2.2. Зарубіжний та національний досвід залучення молоді на державну службу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 20.11.2021	20.11.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 05.01.2022	05.01.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2022	20.03.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2022	20.04.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 23.05.2022	23.05.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.06.2022	01.06.2022
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-05. 06.2022	01-05. 06.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.06.2022	До 10.06.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «01» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Міняйло Олександр Іванович

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1.СУТНІСТЬ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ДЕРЖАНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	8
1.1.Поняття та напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні.....	8
1.1. Стратегія державної молодіжної політики.....	12
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ МОЛОДІ В ДЕРЖАВНІЙ МОЛОДІЖНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	17
2.1. Роль молодіжної політики в процесі децентралізації.....	17
2.2. Зарубіжний та національний досвід залучення молоді на державну службу.....	23
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

ВСТУП

Актуальність теми. Формування нашої сучасної, демократичної та правової держави неможливе без взаєморозуміння та взаємозв'язку з суспільством. У цьому випадку важливу роль відіграє молодь, яка показує свою жагу до процвітання нашої країни. Політичні відносини держави із молоддю, їхній розвиток і самореалізація буде відбуватися у більшості випадків через молодіжний рух або молодіжні організації. Тому що молодь швидко пристосовується до інноваційних змін, є потенційно важливим фактором соціально-економічного розвитку країни, має велике бажання реалізовувати завдання та допомагати нашій землі. Тому найважливіша стратегічна ціль України є формування та реалізації ефективної та надійної молодіжної політики країни.

Державна молодіжна політика спрямована на майбутнє, для створення здорової конкурентоспроможності країни, для розвитку місцевих та територіальних громад. Завдяки сучасній молодіжній політиці відбудеться формування громадянської, національної та культурної ідентичності молоді, буде покращений взаємозв'язок та взаємодопомога з міжнародними країнами. Також можна зазначити, що державна молодіжна політика відіграє важливу роль у внутрішньополітичних та зовнішньополітичних процесах.

На сьогоднішній день важливе питання стосується освітньої програми наших фахівців, тому навчальні заклади України повинні якісно готувати майбутніх службовців. Під час навчання студенти проходять практики на державних службах, де майбутні спеціалісти набувають і закріплюють свої знання. Для працівників державних служб, які вже мають досвід у роботі активно проводити перекваліфікацію та відвідування різних міжнародних семінарів. Такі умови є гарантом підвищення рівня державних служб.

Мета дослідження – виявити, яку роль відіграє державна молодіжна політика та порівняти зарубіжний та національний досвід залучення молоді на державну службу.

Для досягнення зазначеної мети було вирішено такі **завдання**:

- досліджено поняття та напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні;
- описати стратегії державної молодіжної політики;
- визначити роль молодіжної політики в процесі децентралізації;
- проаналізовано зарубіжний та національний досвід залучення молоді на державну службу.

Об'єктом дослідження роботи є процес реалізації державної молодіжної політики та взаємодії держави та молоді.

Предметом дослідження випускної кваліфікованої роботи є теоретико-методичні прикладні основи механізму формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження в процесі написання застосовано такі методи наукового пізнання як порівняння, аналіз, синтез за допомогою яких отримали потрібну інформацію та факти. Також вказували узагальнення та класифікацію для загальнонаукових методів. Здійснено порівняльних характер для зарубіжного та національного досвіду залучення молоді на державну службу; порівняння та узагальнення використовувалося при дослідженні заснуванні механізмів молодіжної політики. Методологічною базою дослідження є фундаментальні праці вчених та законодавчі установи: Смокова Г., Жданов І.О., Ярема О.Й., Білий А.І., Кормич Л.І., Падалка Г., Нестеренко В.В. та різні Закони України та нормативні установи.

Структура роботи. Дана робота складається із вступу, двох розділів з підпунктами, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 34 найменувань. Випускню роботу викладено на 26 сторінка друкованого тексту, що містить 2 сторінки вступу, 21 сторінку основного тексту та 3 сторінки висновків. Також вказано різні малюнки та статистичні таблиці стосовно вибраної теми.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСТЬ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ДЕРЖАНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

1.1. Поняття та напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні

Молодіжну політику України можна простежувати як один з основних факторів стратегічних завдань у сфері становлення громадського суспільства та для покращення умов проживання. Відповідно до Конституції України, інших правових актів та у Законі України «Про державну службу» у главі 1 ст. 19 вказано, що повнолітні громадяни мають право на вступ до державної служби та потім брати участь в управлінських рішеннях [6]. Державна політика має розглядати молодь як основний суб'єкт держави та суспільства, адже у статті 1 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» вказано, що молоду громаду можна вважати віком з 14 до 35 років [1], також держава повинна визначити молодь як суб'єкт соціальної та економічної діяльності. За даними державної служби статистики України, у її статистичному щоденнику за 2019 рік вказано такий розподіл населення за віковими групами, у нашому випадку молодь станом на 1 січня 2021 рік (подано у таб. 1.1) [5].

Таблиця 1.1.

Розподіл постійного населення за віковими групами

	Чисельність населення, осіб			Відсоток до всього населення		
	всього	міське	сільське	всього	міське	сільське
10-14	2292705	1539759	752946	5,5	5,4	6,0
15-19	1901428	1295586	605842	4,6	4,5	4,8
20-24	1999133	1296663	702470	4,8	4,5	5,5
25-29	2579808	1710791	869017	6,2	5,9	6,8
30-34	3351923	2339699	1012224	8,1	8,1	8,0

Молодіжна політика – це напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, організаційних, політичних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що

здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю [2]. Серед перших українських дослідників у вітчизняній науці визначив і дослідив Головатий Микола Федорович. Микола Федорович у своїй галузі молодіжної сфери вказав два моменти, по-перше, молодіжна політика – поняття широке, тому що охоплює політику усіх державних структур, громадських інститутів і організацій. По-друге, дивлячись на позиції, молодь має стати реальною рушійною силою не тільки у публічному обговоренні, але й у прийнятті необхідних підзаконних актів, у реалізації заходів з молодіжного розвитку на локальному рівні. Вчений І.М. Гайванович у своїй працях висловлював думку, що державна молодіжна політика – це система ідей, теоретичних поглядів щодо місця і ролі молодого покоління у суспільстві. А також вказував, що це і практична діяльність суб'єктів молодіжної політики: громадських організацій та інших соціальних інститутів щодо реалізації ідей, забезпечення формування та розвитку молоді, реалізації і творчого потенціалу для формування нового суспільства [3].

Першим документом, який сформував молодіжну політику в Україні – Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні». Проект цього документа був розроблений для таких питань [4]:

- 1) державна молодіжна політика в Україні є пріоритетним і специфічним напрямом діяльності держави;
- 2) визначення терміну «державна молодіжна політика»;
- 3) описати основні завдання політики, головні її напрями та як вона формується та реалізується.

Дана Декларація є вдалою, адже у майбутньому її основні пункти не дуже змінювали, а брали за основне і вдосконалювали. Якщо брати до уваги основні завдання, які описувала Декларація і порівняти її з Законом України «Про основні засади молодіжної політик», можна зазначити, що завдання у Законі вже більш універсальні для нашого сучасного часу. Основні завдання Декларації «Про загальні засади молодіжної політики в Україні», який був заснований в 1992 року [4]:

- 1) вивчення становища молоді, створення необхідних умов для зміцнення правових та матеріальних гарантій щодо здійснення прав та свобод молодих громадян;
- 2) допомога молодим людям у реалізації й самореалізації їх творчих можливостей та ініціатив, широке залучення юнаків та дівчат до активної участі у національному-культурному відродженні українського народу;
- 3) залучення молоді до активної участі в економічному розвитку України;
- 4) надання державою кожній молодій людині соціальних послуг по навчанню, вихованню, духовному і фізичному розвитку, професійній підготовці;
- 5) координація зусиль всіх організацій та соціальних інститутів, що працюють з молоддю.

У Законі України «Про основні засади молодіжної політики» вказано які основні завдання є [2]:

- 1) створення умов для залучення молоді до громадського, політичного, соціально-економічного, культурного життя суспільства, популяризація ролі та важливості участі молоді у процесі ухвалення рішень;
- 2) підтримка молоді в реалізації її соціально-економічного потенціалу, у тому числі для вирішень житлових питань, питань професійного розвитку, працевлаштування, задоволення освітніх, медичних, культурних та інших потреб;
- 3) формування громадської, національної та культурної ідентичності української молоді;
- 4) сприяння інституційному розвитку молодіжних та дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів, посилення їхньої ролі у процесі соціальної молоді;
- 5) розвиток молодіжної інфраструктури;
- 6) розвиток національного та міжнародного молодіжного співробітництва.

Слід зауважити, що постійним процесом - є створення потрібних умов та гарантії для розвитку молоді. У Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» головними напрямками є [4]:

- 1) розвиток і захист інтелектуального потенціалу молоді, поліпшення умов і створення гарантій для здобуття молоддю освіти, спеціальної професійної підготовки та перепідготовки;
- 2) забезпечення зайнятості молоді, її правового захисту з урахуванням економічних інтересів, професійних і соціальних можливостей суспільства;
- 3) створення умов для оволодіння духовними і культурними цінностями українського народу та для безпосередньої участі молодих людей у їх відродженні і розвитку;
- 4) формування у молоді почуття національної гордості, патріотизму, готовності захищати суверенітет України;
- 5) охорона здоров'я молоді, формування у неї глибокої потреби в духовному і фізичному розвитку, вжиття інших заходів, які б забезпечували здоровий генофонд народу України.

В Україні з перших років незалежності, державна молодіжна політика стала одним з пріоритетних напрямків діяльності держави. Важливим напрямом молодіжної роботи є збільшення участі молоді у розвитку та прийняття рішень, підтримка молодіжних ініціатив, заохочення до створення молодіжних громадських організацій, набуття молодіжними компетенціями у неформальній освіті, розвиток молодіжної інфраструктури. Напрями молодіжної роботи формуються відповідно до потреб та інтересів молодих людей [7]. Ще одним важливим напрямом молодіжної політики є соціалізація, адже вона грає велику роль у майбутньому для політичної системи держави. Досліджено, що інститути соціалізації молоді в Україні поділяють на традиційні (сім'я, навчальні заклади, громадські організації, політичні партії) та на інноваційні (інтернет, соціальні мережі). Доведено, що через слабкість політичних інститутів через трансформаційні процеси молодь втрачає довіру до цих інститутів і шукає

альтернативи для себе, у даному випадку це соціальні мережі. Саме це стає ефективним неформальним інститутом соціалізації молодіжної політики.

Отже, у державній молодіжній політиці молодь є важливим елементом сучасного українського суспільства і ключовим фактором соціального та економічного прогресу України. Молодь є унікальним та талановитим ресурсом, який буде активно діяти на користь нашої країни.

1.2. Стратегія державної молодіжної політики

В Україні існує великий досвід по вирішенні актуальних питань молоді. У той же самий час є багато викликів, які пов'язані з самореалізацією, розвитку потенціалу нашої молоді країни і участю у суспільному житті. Корегуючись цими проблемами було створено 4 стратегічних та цільових програм молодіжної політики країни. Першою була Державна цільова програма «Молодь України» на 2016-2020 роки. Ця стратегічна програма поставила перед собою таку мету – створення сприятливих умов для розвитку та самореалізації української молоді в країні, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості. Якщо дивитися на напрями та реалізацію державної програми, то можна виділити такі основні задачі [13,14]:

- забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва;

- формування громадської позиції та національно-патріотичне виховання;

- популяризація та утвердження здорового та безпечного способу життя;

- надання фінансової підтримки молодіжним дитячим громадським організаціям.

Державна цільова програма «Молодь України» 2016-2020 роки мав два варіанти для впровадження молодіжної політики. Перший варіант – ґрунтується на заснуванні традиційного підходу до роботи з молоддю – коли держава проектує та реалізує таку політику на основі вертикалі моделі. Це відбувається

обмеження функції органів місцевого самоврядування та усунення ролі молодіжних організацій. Другий варіант базується на координації зусиль держави та інститутів громадянського суспільства, на державній підтримці соціально важливих проектів інститутів громадянського суспільства, реалізація європейських проектів в Україні. Другий варіант є більш бажаним та правильним, адже його використання дає змогу залучати молодь до формування та реалізації молодіжної політики, та надає перевагу аби досягали мети стратегічні цілі молоді [15].

Після завершення цільової програми на період 2016-2020 роки, прийняли відразу нову - Державна цільова програма «Молодь України» на 2021-2025 роки. Метою даної стратегічної програми є вирішення цих питань, а саме: створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, її участь у суспільному житті.

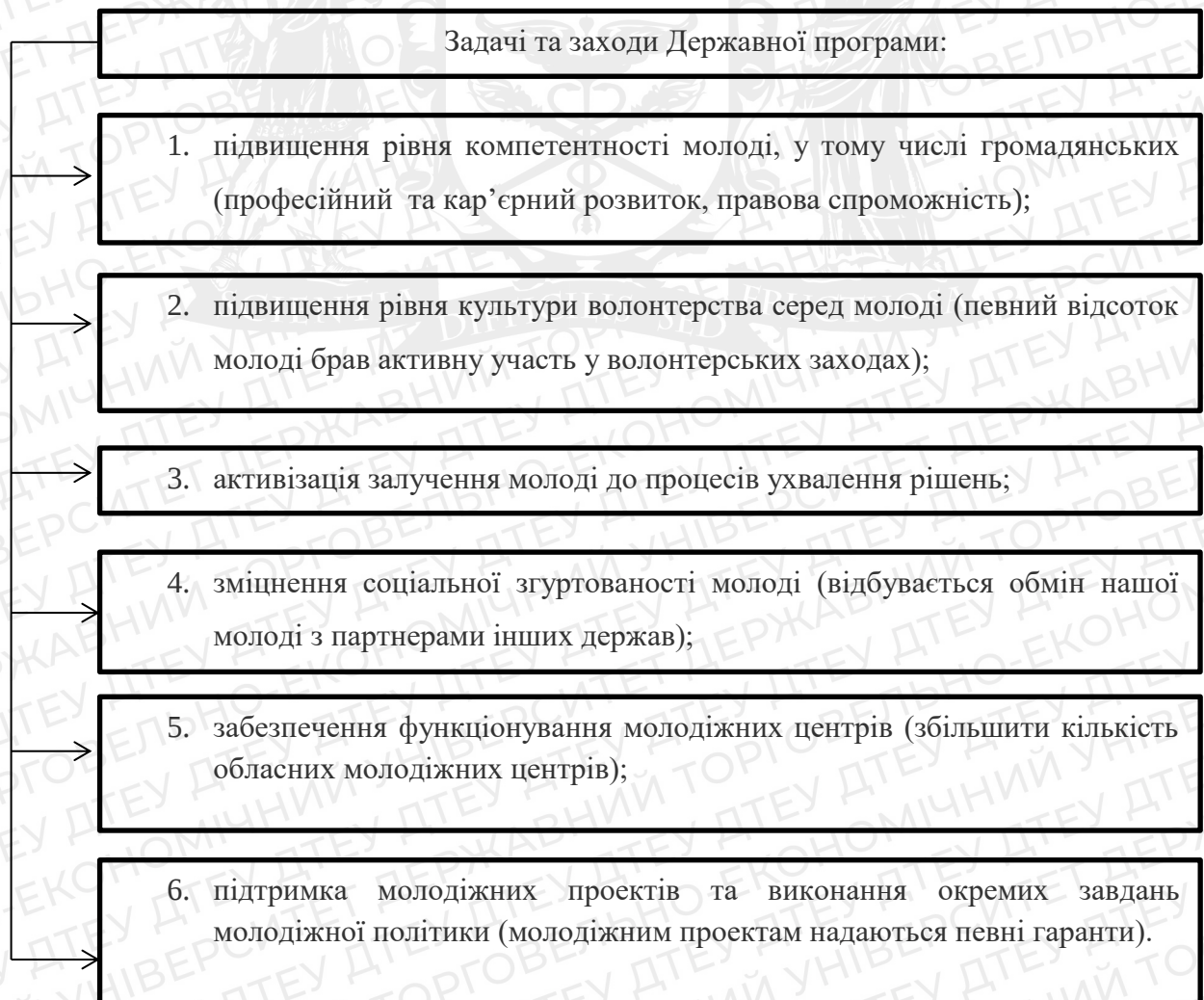

Рис.1.2 Задачі та заходи Державної програми «Молодь України» [9]

У 2022 році Кабінет Міністрів України назначив вписати доповнення до 6 пункта: окрім підтримки молодіжних проєктів, потрібне забезпечення функціонування державної установи «Український молодіжний фонд» [10]. За винятком цих змін, Кабінет Міністрів видав постанову 2 червня 2021 року, де постановляє, щоб Міністерства та інші органи виконавчої влади щороку до 1 лютого подавали Міністерству молоді та спорту всю необхідну інформацію про стан виконання Програми для її узагальнення та подання до 1 березня Кабінетові Міністрів України та Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. У той самий момент, Міністерство фінансів, під час підготовки проєкту Державного бюджету України кожен рік має проєктувати кошти на виконання завдань та заходів цільової програми «Молодь України» на основі можливостей державного бюджету [11].

У 2013 році вийшов указ Президента України про Стратегію розвитку державної молодіжної політики, яка з кожним роком набуває все більше чинності. Мета третьої Стратегії полягає у забезпеченні реалізації комплексної, послідовної та взаємоузгодженої діяльності органів державного управління, органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань, які представляють інтереси молоді; формування та реалізації національної молодіжної політики, інноваційність молоді та ін. Також ця Стратегія розвитку державної молодіжної політики має три етапи реалізації: перший етап – 2013-2015 роки, другий етап – 2016-2018 роки, який забезпечував активну участь молоді у громадському житті та збільшили фінансування молодіжних програм з державного та місцевих бюджетів. Третій етап - 2019-2020 роки, у ці періоди були поставлені такі задачі [12]:

1. створити умови для надання молоді необхідних соціальних послуг для навчання;
2. відбулася передача функцій реалізації державної молодіжної політики органам місцевого самоврядування та громадським об'єднанням, які представляють інтереси молоді.

Очікуваними результатами на 2020 рік у Стратегії розвитку молодіжної політики були такими [12]:

- популяризація здорового способу життя;
- активізація участі молоді у формуванні та реалізації державної молодіжної політики;
- збільшення кількості громадських організацій, які представляють інтереси молоді;
- збільшення фінансування молодіжних програм;
- підвищення рівня активності молоді у суспільному житті.

Четверта стратегія вийшла 12.03.2021 року - указ Президента України про Національну молодіжну стратегію до 2030 року. Метою даної стратегії є створення можливостей для молоді, яка проживає в Україні, бути конкурентоспроможною, буде брати участь у житті суспільства та робити свідомий та вагомий внесок у майбутній розвиток політики та країни [16]. У свою чергу вона базується на таких принципах:

1. цілісність та наскрізність – будь-які рішення, спрямовані на розв'язання актуальних проблем молоді, повинні відповідати їхнім інтересам;
2. субсидіарність – державні дії є сприянням свободі дій молоді для задоволення власних потреб, освіти чи професійної діяльності;
3. участь – рішення, які стосуються молоді приймаються за її участю;
4. доказовість та науковість – всі рішення ґрунтуються на об'єктивній інформації про становище молоді в суспільстві;
5. інклюзивність - рішення сприяють розвитку самостійності молоді, створення можливостей та усунення бар'єрів;
6. рівність можливостей - рішення ґрунтуються на тому, що людська гідність є недоторканою цінністю незалежно від віку, статі, інвалідності, етнічного та соціального походження.

Національна молодіжна стратегія 2030 року передбачає собою два шляхи реалізації, тобто перший етап – 2021-2022 роки, де передбачається удосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення реалізації державної молодіжної політики; розроблення та затвердження державних цільових програм та інших програм, які спрямовані на вирішення питань молоді на всіх рівнях урядування.

На другому етапі, який відбудеться з 2022 по 2030 роки планується виконання таких цілей[16]:

1. виконання міжнародних договорів у молодіжній сфері;
2. проведення оцінки ефективності реалізації молодіжної політики;
3. подальше виконання законодавства у сфері молодіжної політики;

Якщо Стратегія передбачає на цих етапах реалізацію діяльності спільно з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, з інститутами громадської організації, які працюють з молоддю та молодіжними центрами, то молодь буде розвивати свою свідомість, відповідальність, буде активніше до всього ставитися, розвивати свою суб'єктивність, швидше освоюватися до сучасного світу.

Отже, всі вище вказані Стратегії та цільові програми діють на покращення молоді у житті нашої країни, для того аби наша Україна ставала конкурентоспроможною на ринку праці, щоб відбувалася активна участь державної молодіжної політики у країні. З кожною програмою ця політика вдосконалюється та розвивається, кожна молодь намагається допомагати своїй рідній країні для її розвитку.

РОЗДІЛ 2

РОЛЬ МОЛОДІ У ДЕРЖАВНІЙ МОЛОДІЖНІЙ ПОЛІТИЦІ

2.1 Роль молодіжної політики в процесі децентралізації

Державне регулювання у діяльності молодіжної політики є важливим питанням, тому для цього потрібен баланс державних та соціальних впливів на цю сферу. Зважаючи на тенденцію відкритості, прозорості та участь громадськості у розробці та реалізації молодіжної політики, відповідно збільшується роль соціальної частини. Всі події, які відбуваються з 2014 року і по наш час, однозначно демонструє піднесений дух та зрілість громадського населення. З часом молодь почали сприймати рівноправним партнером влади.

Процес формування та реалізація державної молодіжної політики в умовах децентралізації характеризується тим, що держава впроваджує більшість компетенцій та ресурсів на рівень територіальних громад. Важливою умовою вдалої децентралізації – енергійна та освічена молодь, яка готова змінювати свою Україну і розуміє, що від їх ініціативи та злагодженої роботи залежить успішність.

Взагалі процес децентралізації є ефективним інструментом розвитку громади та людського капіталу. Державна молодіжна політика в умовах децентралізації є утворенням комфортного середовища для життя, розвитку та зайнятості молоді у громаді. Якісна молодіжна політика має такі важливі функції: фінансове забезпечення та забезпечення якісними кадрами, розвиток відповідної інфраструктури для нашої молоді та створення механізму залучення молоді до процесу ухвалення рішень [22]. Ключовим моментом є те, щоб молоді люди були зацікавлені бачити себе у майбутній громаді, які будуть вдосконалювати та реалізовувати все. Вплив молоді на процеси децентралізації є найважливішим фактором у питаннях молодіжної політики в Україні.

12 жовтня 2017 році Олександр Ярема розглянув питання «Роль молоді в процесі децентралізації». Метою даного скликання було обговорення шляхів залучення активної молоді до розбудови та розвитку об'єднаних територіальних громад. Заступник Міністра Олександр заявив, що при дослідженні «Молодь і

децентралізація», у якому взяло 2000 молодих громадян, більшість готові стати активними агентами до змін [17]. На фоні цього Міністерство молоді та спорту України розробили модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації, її особливість – це перехід від «роботи з молоддю» до «молодіжної участі». Друга модель - це реалізація молодіжної політики на рівні об'єднаних територіальних громад [18]. У 2021 році, Державна програма «Молодь України» щорічно проводить опитування населення стосовно молодіжної політики, на запитання «Чи берете Ви участь у діяльності молодіжних рад?», відповіла молодь віком від 14 до 34 років (див.табл.2.1) [19]:

Табл.2.1

Порівняння відповідей на запитання «Чи берете Ви участь у діяльності молодіжних рад?», у відсотках

Варіанти відповідей	Вік			
	14-19 років	]-24 роки	25-29 років	30-34 роки
Тільки знаю, що такі існують	40,0	41,6	40,0	35,9
Так, хоча зараз я не член, але раніше брала участь	5,1	6,7	4,3	3,5
Так, я іноді беру активну участь	7,1	3,1	1,3	1,3
Так, я є активним членом	2,9	2,4	1,5	0,8
Ні, не знаю про такі	44,9	46,3	52,9	58,5

Отже, по результатам на 2021 рік можна зробити такі висновки, що найактивнішу участь у діяльності молодіжної політики беруть молоде населення віком з 14 до 19 років, після 25 – менш активно беруть участь. Якщо порівнювати дану таблицю із 2017 роком, можна вказати, що на той час молодь старших вікових груп більше готові долучитися до розбудови та розвитку своєї ОТГ під час децентралізації, аніж у 2021 році (див.рис.2.2) [21]:

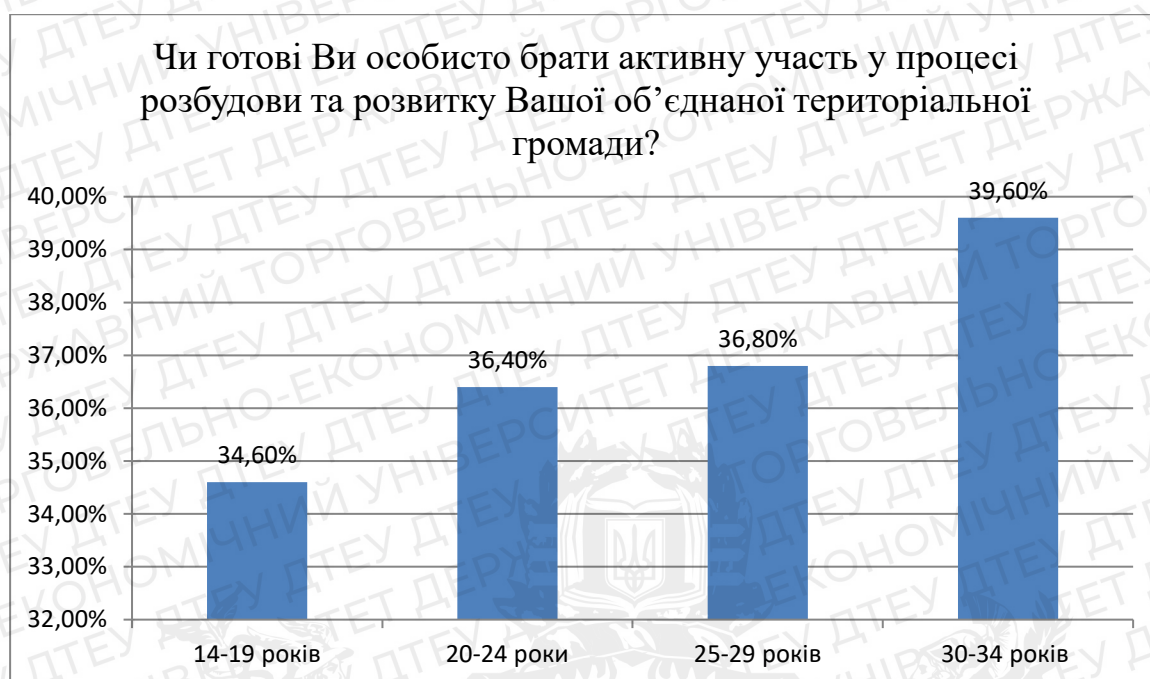

Рис. 2.2. Результат опитування молодого населення за 2017 рік

В Україні існує термін «молодіжна робота», що означає діяльність, яка спрямована на залучення дітей та молоді до суспільного життя, що здійснюється дітьми та молоддю, разом з дітьми та молоддю або в інтересах дітей та молоді за допомогою інструментів спільного прийняття рішень [2]. Характеризується тим, що це пряме відношення з молоддю, де молоде покоління грає важливу роль та задачі, наприклад [20]:

1. молоді люди роблять те, що їм захочеться робити у рамках державної молодіжної політики;
2. відбувається взаємодія молоді із владою та політичними рішеннями;
3. розширюються можливості молодому населенню змінювати ситуації, які на їхню думку, мають бути змінені.

Молоді люди впевнені в тому, що вони повинні долучитися до змін в межах об'єднаних територіальних громад. При опитуванні «Яким чином, на Вашу думку, молодь може брати участь у діяльності ОТГ?» та на запитання «Як Ви долучаєтеся та бачите свою участь у життєдіяльності громад?» результати стали такими (рис.2.3 та рис. 2.4)[21, 7]:

Рис.2.3. Результат опитування на запитання «Яким чином, на Вашу думку, молодь може брати участь у діяльності об'єднаної територіальної громади?»

Рис.2.4. Результат опитування на запитання до молоді «Як Ви долучаєтесь та бачите свою участь у життєдіяльності громади?»

У свою чергу молодіжна робота є основою для державної молодіжної політики України, саме тому на національному рівні за реалізацію державної молодіжної політики відповідає Міністерство молоді та спорту, яка в умовах

децентралізації відповідає таким функціям: формування стратегії розвитку та пріоритетних напрямів молодіжної політики, у першу чергу, виховання свідомої та відповідальної молоді; фінансування або сприяння в залученні фінансових коштів на реалізацію програм та проектів; забезпечення підвищення кваліфікації молодіжних працівників [18].

Існують класичні форми участі молоді [23]:

1. громадські роботи;
2. участь в різних видах неформального навчання;
3. створення мереж однолітків (залучення молодих людей до навчання їхніх однолітків за принципом «рівний-рівному»);
4. участь у діяльності громадської організації (молодіжний центр або молодіжний клуб) і виконанню всіх обов'язків;
5. участь у молодіжних радах, парламентах, форумах – традиційні способи у прийнятті управлінських рішень;
6. різні види участі молодого покоління у проектах і заходах (організаційні та неорганізаційні);
7. членство у політичних партіях, радах та у різних родів громадського характеру;
8. участь у виборах (щоб голосувати або бути кандидатом).

Також не потрібно виключати із списку такі участь молоді громади, де можна допомагати місцевій політиці у відновленні молодіжної інфраструктури, створювати діяльність шкільного та студентського самоврядування, де у першу чергу від молоді залежить настільки будуть дієвими та ефективними результати, а ще створювати круглі столи для обговорення всіх важливих питань.

Для бажаного результату та активної участі молоді у процесі розвитку та у процесу прийняті урядових рішень програма DOBRE (Децентралізація приносить кращі результати та ефективність) розробила свою 4-рівневу систему для залучення молоді. Перша система, «почути молодь» - необхідно організовувати слухання, зустрічі, молодіжні дні у радах, де можна вислухати молодь та їхні

пропозиції щодо формування пріоритетів молодіжної політики. Другий рівень, розвивати молодь – застосування проектів та заходів, які можуть мотивувати молоду громаду до активних дій та залучати до розвитку власної громади. Наприклад, щоб залучити молодь, потрібна підтримка програм внутрішнього волонтерства із залученням до процесу соціальних працівників та педагогів. Наступним кроком буде «підсилити молодь» - фінансування на молодіжні проекти та заходи, залучати можливі ресурси. Ця система включає ще запровадження бюджетної участі, молодіжних програм та програми підтримки молодіжних ідей. Остання ключова система даної програми є «підтримувати участь молоді» - завершальний етап DOBRE. Ця система включає у себе працевлаштування, створення довготривалих механізмів для молоді. Тут потрібно надавати якісне стажування аби молодь отримувала важливі та головні знання, контролювати перехід від стажування до працевлаштування, надавати певні знання у роботі з комп'ютером, мотивувати та навчати [22]. Результати Програми ефективної молодіжної політики на місцях будуть такими:

- 1) збільшення робочих місць;
- 2) економічне зростання та ріст ВВП;
- 3) збільшення кількості науково-технічних розробок;
- 4) зростання добробуту регіону;
- 5) зростання добробуту країни в цілому.

У 2019 році в Україні різко активізувалися процеси децентралізації, було створено 223 ОТГ. Станом на 10 січня 2020 року в нашій країні було створено 1029 об'єднаних територіальних громад, до яких приєдналося 4698 осіб молодого населення. На початку 2020 р. рейтинг областей із формування спроможних громад очолювали Житомирська, Дніпропетровська, Чернігівська, Хмельницька та Запорізька області, а також приєдналися Київська, Львівська, Закарпатська, Вінницька та Кіровоградська області [24].

Отже, децентралізація є дуже важливим аспектом у житті молодих людей, які прагнуть та готові брати участь у вирішенні управлінських рішень та важливих

питань на рівні своєї громади. Це є ефективним інструментом для людського капіталу.

2.2. Зарубіжний та національний досвід залучення молоді на державну службу

Залучення молоді на державну службу на державну службу є одним з найважливіших завдань, що дає змогу вирішувати багато проблем державної організації. У більшості європейських країн діє ефективна система підготовки державної служби, для більш потенційного управління змінами у різних сферах життєдіяльності населення необхідні професійні кваліфіковані працівники. Їхній професіоналізм є умовою успішної, ефективної, професійної державної служби. Ефективність навчання державних службовців залежить від прихильності та безперервного процесу навчання та готовності до постійного розвитку у кар'єрі. Найголовнішим аспектом кадрової політики зарубіжних країн є те, що вона зосереджує методи відбору кадрів і при вступі на державну службу і при просуванні на вищі державні посади. Необхідно визначити чи достатньо врегульована на законодавчому рівні всі системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних служб України та європейських країн та визначити настільки вона є дієвою та ефективною.

Німеччина довгий період була найпопулярнішою країною у розвитку державної служби та управління. Тут існує ціла низка вищих навчальних закладів, які готують кадри для держслужби. В університетах майбутніх спеціалістів навчають первинної підготовки державних службовців підвищеного ранку, також є система навчальних закладів, а саме, Федеральна вища школа державного і муніципального управління, де проходять підготовку і підвищення кваліфікації працівники державної служби. Навчання у цій школі триває три роки, де півтори роки надають знання, а інших півтори роки – застосування цих знань на практиці у державних установах. Найголовніше місце займає Федеральна Академія Державного Управління при Міністерстві внутрішніх справ Німеччини, де після закінчення протягом 6-8 років після закінчення навчання, молодь може працювати

керівниками середньої ланки. Федеративна Академія навчає студентів розбиратися у складній, суперечливій взаємодії між професійним та політичним управлінням [25]. Курси, які викладають в Академії включають у себе такі три напрями:

1. традиційні лекції та обговорення із залученням управлінців високого ранку;
2. семінари за темами, які пропонуються слухачами;
3. тренінги з риторики, іноземних мов, організацій та проведення ділових переговорів.

Специфіка підготовки та перепідготовки державних службовців у Німеччині визначає особливий статус посадової особи та умов його просування по службі. Базова підготовка, профільна освіта, різні курси перепідготовки і по підвищенню кваліфікації – це всі етапи по залученню молоді у єдину систему кар'єрного і професійного зростання. Підготовка та перепідготовка працівників державного та муніципального управління Німеччини в цілому є послідовною, продуманою та комплексною системою.

Франція. Тут приділяється велика увага щодо системи професійної підготовки державних службовців. Головним посередником між молоддю та державною службою у процесі залучення молодих людей до держслужби є система якісної освіти. Система підготовки та перепідготовки управлінських кадрів у Франції включають такі етапи [26]:

- 1) підготовка у вищих навчальних закладах (університети, юридичні та політичні інститути, де навчаються талановиті та потенційні майбутні службовці. Тут вони здобувають базову теоретичну освіту та після закінчення навчання зайняти керівні посади в державному управлінні);
- 2) підготовка та перепідготовка кадрів у спеціалізованих закладах відповідно до потреб вищих державних органів робить його надзвичайно важливим та авторитетним серед населення і серед працівників служби. Більшість викладачів – голови міських районів, міністри, директори установ та інших державних служб.

- 3) підвищення кваліфікації – це традиційний вид навчання, який проходить кожен працівник. Це потрібно аби підвищувати свої знання, аби відбувався обмін досвідом та набування навичок безпосередньо під час виконання службових обов'язків.
- 4) стажування – на кожній роботі проводиться стажування за конкретною програмою під керівництвом досвідчених фахівців;
- 5) безперервне навчання – самостійне наполегливе опрацювання певної роботи в організації та за її межами. Плюс цього навчання є те, що воно може мати форму навчальної відпустки, яка оплачується адміністрацією і надається державному службовцю не більше трьох років за весь період його служби.

Загалом багато дослідників вважають досвід Франції з навчання державних службовців ефективним та дієвим. Адже підготовка державних службовців у Франції – від вступу до навчальних закладів та до закінчення служби є безперервним соціальним зростанням, інструментом модернізації державної служби в інтересах адміністрації та її користувачів.

Великобританія. Велика Британія має сильні традиції самоврядування в єдиній системі правління. У XIX столітті посилення місцевого рівня влади сприяло певній децентралізації адміністративної влади в країні. У рамках реформи «Реформа державної служби» у системі державної служби було розроблено систему оцінки компетентності державних службовців. Це створило потужний поштовх до позитивної мотивації для вдосконалення з боку держави застосовані професійні навички, освоєння нових знань та ефективні методи роботи. При цьому відповідальність за розвиток та реалізацію кар'єрного потенціалу в державному управлінні покладається на певну особу, яка повинна досягати високих результатів у своїй роботі, постійно вдосконалювати свої знання, уміння та навички [27]. Основними характеристиками реформи державної служби у Великобританії є [28]:

- 1) вдосконалення підготовки кадрів;
- 2) прозорість та відкритість діяльності державних службовців;
- 3) функціонування Комітету з державного управління та конституційних питань;

4) удосконалення роботи Комісії з питань державної служби, основними функціями якої є контроль за дотримання Кодексу найму та обміну досвідом.

Також у Великій Британії існує громадянська служба, яка розглядається як «почесний обов'язок шляхетних людей». У свою чергу це діє як знак довіри до держави з боку молодого суспільства [29]. У 2016 році Великобританія стає світовим лідером з індексом розвитку е-урядування. Розвиток електронного урядування дозволяє залучати населення країни до участі у процесі управління в онлайн режимі [30].

Можна зазначити, що європейські стандарти передбачають удосконалення та розвиток професійних якостей державних службовців. Серед тенденцій в організації підготовки майбутніх публічних службовців виділяють такі [34]:

- 1) наявність корпусу вищих державних службовців та спеціальних навчальних програм для молоді;
- 2) європеїзація змісту освіти (розвиток компетенцій, необхідні для успішної співпраці з європейськими інституціями, колегами з інших держав, з іншими іноземними партнерами);
- 3) навчальний план, який призначений для розвитку певних компетенцій: управлінської, комунікаційної та інтерактивної;
- 4) включення до програм професійної підготовки державних службовців програми управління людськими ресурсами, управління змінами та лідерство;
- 5) децентралізація у підборі державних службовців навчальних закладів для навчання.
- 6) Поєднання програм професійного навчання публічних службовців національних систем безперервного навчання.

Державна служба в Україні вже давно обговорювала питання стосовно залучення молоді до державної служби. З метою забезпечення потреб центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні, діє профілювання та підготовки посадових осіб державної безпеки та місцевого самоврядування. Державна система підготовки складається з таких інститутів та організацій [31]:

- НАДУ (Національна академія державного управління при Президентові України). За час існування НАДУ у цьому закладі здобули освіту понад 500 кандидатів та майже 100 докторів наук з державного університету та понад 150 тис. посадових осіб державних службовців та місцевого самоврядування;
- Інші вищі навчальні заклади, які здійснюють підготовку магістрів за спеціальність «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування»
- регіональні центри перепідготовки та підвищення кваліфікації державних органів;
- органи місцевого самоврядування та державні організації;
- державні заклади післядипломної освіти.

Підготовка, спеціалізація та підвищення кваліфікацій посадових осіб державних службовців та місцевого самоврядування визначаються відповідними освітньо-професійними програмами, які мають свою мету, зміст, час та методи. В Україні хочуть створити конструкцію, яка називається «лава запасних» - це означає перший крок до ліквідації нестачі кваліфікованих кадрів на державній службі. Також це великий шанс для молоді, які тільки закінчили вищий навчальний заклад за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», адже не всі хочуть працювати з низьким рівнем заробітної плати та з високим навантаженням [32].

Велике значення та мотивацію в організації підвищення кваліфікації, навчання та атестації посадових осіб державної служби та місцевого самоврядування відіграє саме органи місцевого самоврядування (обласні, районні та сільські). Відбувається організація навчання депутатів місцевих рад та підвищення кваліфікації посадових осіб ОМСВ. Звісно це функції на сьогодні лише деякі органи місцевого самоврядування, адже вони не систематизовані і передбачає тільки ті теми, які висвітлюють «власними силами». Вдалим прикладом є Вінницька міська рада, де за ініціативи міського голови запрацювало муніципальний навчальний центр, а отже є вакантні місця саме для молоді. Спочатку та працювали Виконавчий комітет Вінницької міської ради, де всі разом вирішували актуальні запитання стосовно розвитку міста та місцевого

самоврядування. Ще одним успішним прикладом можна назвати спільну роботу виконавчого комітету Харківської міської ради разом з Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут». Вони створили Центр підготовки професійних керівників-лідерів для муніципальних служб та державних підприємств міста [31].

Метою професійної підготовки майбутніх державних службовців є забезпечення високого рівня ефективності, набуття та вдосконалення ними професійних знань, умінь і навичок, що забезпечує належний рівень їх професійної кваліфікації у діяльності.

У 2020 році було підписано меморандум про співпрацю між Національним агенством України з питань державної служби, Офісом Президента, Міністерством освіти та науки та профільним Комітетом Верховної Ради. Метою даного документа є те, що всі зусилля цих сторін спрямовані на залучення молоді на державні служби, а найбільше увагу будуть приділяти випускникам такої спеціальності «Публічне управління та адміністрування». Напрями співпраці будуть задіяні у проведенні спільних заходів, які мають на меті залучення на державну службу; проведення інформаційно-комунікаційної діяльності в органах державної влади, закладах вищої освіти, які мають ліцензію на провадження освітньої діяльності за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування»; обмін необхідною інформацією; підготовка пропозицій та заходів з урахуванням кращого досвіду європейських держав щодо нормативного врегулювання механізмів залучення на державну службу [33].

Отже, дуже важливим аспектом для залучення молоді на державну службу залежить від влади та вже працюючих державних службовців. Кожна європейська країна намагається створити всі потрібні умови аби випускали професіоналів своєї справи і вступали на роботу мотивуючі люди, які прагнуть змінити на краще свою державу. Нашій Україні потрібно ще працювати над мотивацією залучення молоді на державну службу, рівень освіти державних службовців в країні потребують постійного навчання та вдосконалення.

Висновки та пропозиції

Виходячи з проведеного нами дослідження, можна зробити такі висновки:

по-перше, дослідивши поняття та напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні ми можемо сказати, що молодіжна політика - це напрям державної політики, який спрямований на створення соціально-економічних, організаційних, політичних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю. Першим документом, який сформував молодіжну політику в Україні є Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», де описано всю потрібну інформацію. Щодо напрямів реалізації, то вони направлені на потреби та інтереси молодих людей, на збільшення участі молоді у прийнятті управлінських рішень, на заохочення до створення молодіжних організацій та на розвиток молодіжної інфраструктури.

По-друге, існує 4 стратегічні та цільові програми молодіжної політики України:

- 1) «Молодь України» на 2016-2020 рік – створена для розвитку та самореалізації української молоді в країні. Існує два варіанти впровадження: перший – відбувається усунення ролі молодіжних організацій та обмеження функцій органів місцевого самоврядування. Другий варіант – залучає молодь до формування та реалізації молодіжної політики, а ще надає перевагу щоб досягали мети стратегічні цілі молоді;
- 2) «Молодь України» на 2021-2025 роки. Метою є створення можливостей для розвитку потенціалу молоді в Україні. У цій програмі стоїть основна задача - залучення молоді до процесів ухвалення рішень та підтримка молодіжних центрів;
- 3) Стратегія розвитку державної молодіжної політики – забезпечення реалізації комплексної та послідовної діяльності органів державного управління. Також ця Стратегія здійснюється у три етапи реалізації: з 2013-2015 рік – перший етап, з 2016 по 2018 рік – другий етап, де відбувалося забезпечення активної участі молоді у громадському житті. Третій етап відбувався з 2019 - 2020 роки, де створили умови надання молоді

необхідних соціальних послуг для навчання та відбувалася передача функцій реалізації державної молодіжної політики органам місцевого самоврядування, які представляли інтереси молоді;

- 4) Національна молодіжна стратегія до 2030 року. Її мета – створення можливостей для молоді, яка проживає в Україні. Також передбачає два етапи реалізації: перший етап здійснюється протягом 2021-2022 років, де передбачається удосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення реалізації державної молодіжної політики. Другий етап буде відбуватися у період з 2022 по 2030 роки, де прописані такі цілі:

- ✓ виконання міжнародних договорів у молодіжній сфері;
- ✓ проведення оцінки ефективності реалізації молодіжної політики;
- ✓ подальше виконання законодавства у сфері молодіжної політики.

По-третє, державна молодіжна політика в умовах децентралізації є утворенням комфортного середовища для життя, розвитку та зайнятості молоді у громаді. Децентралізація є ефективним інструментом розвитку громади та людського капіталу. Міністерство молоді та спорту під час децентралізації відповідає за молодіжну політику і поставила такі функції:

- формування стратегії розвитку та пріоритетних напрямів молодіжної політики;
- фінансування або сприяння в залученні фінансових коштів на реалізацію програм та проектів;
- забезпечення підвищення кваліфікації молодіжних працівників.

Для найкращого та ефективного результату молодіжної політики під час децентралізації є програма DOBRE (Децентралізація приносить кращі результати та ефективність). У цій програмі розроблена 4-рівнева система для залучення молоді, також у кінці ми отримуємо довготривалих механізм для молоді, збільшення робочих місць та зростання добробуту регіону.

По-четверте, залучення молоді на державну службу зарубіжних країн є дуже ефективною, послідовною, продуманою та комплексною системою. У Німеччині відбувається базова підготовка у вищих навчальних закладах, потім випускають

професійних кваліфікованих службовців, надаються різні курси перепідготовки та по підвищенні кваліфікації. У **Франції** головним посередником між молоддю та державною службою є система якісної освіти. Тут існує 5 етапів підготовки та залучення молоді на державну службу:

- 1) підготовка у вищих навчальних закладах;
- 2) підготовка та перепідготовка кадрів у спеціалізованих закладах;
- 3) підвищення кваліфікації;
- 4) стажування;
- 5) безперервне навчання.

Саме тому навчання державних службовців у Франції є ефективним і дієвим. Щодо **Великобританії**, то великий поштовх та мотивацію до залучення молоді на державну службу стало «Реформа державної служби». Відбувається вдосконалення щодо підготовки кадрів, застосовуються професійні навички та знання. В **Україні** залучення молоді на державну службу профілювання та підготовки посадових осіб державної безпеки та місцевого самоврядування. Державна система підготовки складається з таких інститутів та організацій:

- Національна академія державного управління при Президентові України.
- Інші вищі навчальні заклади, які здійснюють підготовку магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування»
- регіональні центри перепідготовки та підвищення кваліфікації державних органів;
- органи місцевого самоврядування та державні організації;
- державні заклади післядипломної освіти.

У свою чергу країні потрібно більш активно залучати молодь на державну службу, запозичувати деякі мотивації з інших іноземних країн.

Я вважаю, що державна молодіжна політика в Україні поступово розвивається, потрібно надавати можливість молодому поколінню здійснювати управлінські рішення та допомагати у розвитку нашої держави.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 22.05.2021 №2998-XII. Відомості Верховної Ради України 1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text>
2. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 №1414-IX. Відомості Верховної Ради України 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
3. Смокова Ганна. Державна молодіжна політика в Україні: поняття та сутність, 2019, ст.139. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2019/2019-6-5/21.pdf>
4. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація від 22.05.2021 №2859-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>
5. Вернер І.Є. Статистичний щорічник України 2020: Державна служба статистики України, Київ 2021, ст.32. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020.pdf
6. Про державну службу: Закон України від 07.05.2022 №889-VIII. Відомості Верховної Ради України 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
7. Жданов І.О., Ярема О.Й., Білий А.І. та ін. Участь молоді в процесах реформування держави. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2017). Київ 2018, ст.29, 89. URL: <https://dismp.gov.ua/dopovid-m2018/>
8. Смокова Г.І. Формування та чинники реалізації державної молодіжної політики України у період 2014-2018 рр., автореф. дис. на кандидата наук. робіт: 23.00.02. Вінниця, 2019, ст.9. URL: <https://abstracts.donnu.edu.ua/article/view/7501>
9. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки: Постанова Кабінет Міністрів України від 2 червня 2021 р. №579-2021-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text>
10. Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України щодо державної молодіжної політики: Постанова Кабінет Міністрів України від 23 лютого 2022 р. №152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2022-%D0%BF#n38>

11. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінет Міністрів України від 02.06.2021 №579. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-cilovoyi-socialnoyi-programi-molod-ukrayini-na-20212025-roki-ta-vnesennya-zmin-do-deyakih-aktiv-kabinetu-ministriv-ukrayini-579-020621>
12. Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року: Указ Президента України від 27.09.2013 №532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532/2013#Text>
13. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінет Міністрів України від 18.02.2016 №148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF#Text>
14. Державна молодіжна політика в Україні/ за ред. Міністерства молоді та спорту України. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/148/Molodizhna_politiika_v_Ukrayini.pdf
15. Кормич Л.І., Краснопольська Т.М. Соціальні пріоритети молодіжної політики України в світлі євроінтеграційних процесів: 2019, ст.85. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14780/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D0%B8%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8....pdf?sequence=1&isAllowed=y>
16. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року: Указ Президента України від 12.03.2021 №94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>

17. Питання ролі молоді у процесі децентралізації є одним з наріжних для молодіжної політики в Україні. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/250344785>
18. Молодіжна політика в умовах децентралізації: Міністерство молоді та спорту. Офіційний веб-портал. URL: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/napryami-molodizhnoyi-politiki/molodizhna-politika-v-umovah-decentralizaciyi>
19. Молодь України – 2021 (Результати репрезентативного соціологічного дослідження)/ виконано «ТОВ ФОРСЕРВІС ЮА СЕЙЛЗ» . Київ, 2021, ст. 46. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/rezylt/molod2021.pdf
20. Молодіжна політика в об'єднаних територіальних громадах/ посібник учасника/ці навчального семінару. Київ, 2018, ст.9
21. Дмитрук Н., Падалка Г., Тілікіна Н., Єрко Г., Нагорняк К. Молодь України – 2017 (результати репрезентативного соціологічного дослідження). Київ, 2017, ст.20. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/146/Sociologichne_doslidzhennya_povniiy_zvit.pdf
22. Ткачук Ю. Активізація молоді та залучення до діяльності з розвитку громад. Київ, 2019, ст.6, ст.14. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/405/Youth_Engagement_Practices.pdf
23. Участь молоді в управлінні громадами/авт./уклад. Кулініч О.О., Барінова Д.С. Нестеренко В.В.: Харківський відокремлений підрозділ Центру розвитку місцевого самоврядування, Харків, 2018, ст.10. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/306/metodychka-uchast-molodi-v-upravlinni-gromadoyu-cvet.pdf>
24. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні/ Шевченко О.В., Романова В.В, Жаліло Я.А та ін. Київ: НІСД, 2020, ст.19. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/decentralizatsiya-i-formuvannya-polityky-regionalnogo-rozvytku-v-ukraini_0.pdf

- 25.Сікорська І. Підготовка державних службовців у країнах Європи. Маріуполь, 2017, ст.5.
- 26.Татоян Д.Л. Досвід Європейських країн у підготовці та підвищенні професіоналізму публічних службовців, 2021, ст. 143. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/10652/10008>
- 27.Сміян А.В. Державна служба у Великобританії. Чернігів, 2018. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/117.pdf>
- 28.Інформаційно-дослідницький центр при Верховній Раді України. Реформування державної служби в країнах світу, 2021. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XD9Q.pdf
- 29.Чаркіна А.О. Адаптація державної служби України до вимог ЄС: нормативно-правовий вимір: дис. канд. наук з держ.управління:25.00.03. Дніпро,2018, ст.114. URL: http://www.dridu.dp.ua/nauka/sv_rada_D/dis/Charkina_dissertation.pdf
- 30.Карпунець А.С. Зарубіжний досвід організації та функціонування інституту державної служби. Київ, 2018. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2018/05/Zarubizhnij-dosvid-organizatsiyi-ta-funktsionuvannya-institutu-derzhavnoyi-sluzhbi.pdf>
- 31.Погановський А.О. Підготовка державних службовців на основі європейського досвіду. Миколаїв, 2019. URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/05/%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%93%D0%9E%D0%A2%D0%9E%D0%92%D0%9A%D0%90-%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%A5-%D0%A1%D0%9B%D0%A3%D0%96%D0%91%D0%9E%D0%92%D0%A6%D0%86%D0%92-%D0%9D%D0%90-%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%86-%D0%84%D0%92%D0%A0%D0%9E%D0%9F%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%9E%D0%93%D0%9E-%D0%94%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%94%D0%A3-%D0%90%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%9A%D0%A2->

[%D0%86%D0%9C%D0%9F%D0%9B%D0%95%D0%9C%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%87.pdf](#)

32.Доценко Т.А. Питання залучення молоді на державну службу. Київ, 2021, ст. 543

33.Меморандум про співпрацю: Офіс Президента України, Міністерство освіти і науки України, НАДС, Комітет Верховної Ради України: 20.06.2020. URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/%D0%9C%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82/monkomitetnads.pdf>

34.Рогульський О.І. Особливості підготовки публічних службовців в країнах Європи. Чернівці: 2017, ст.133-134.

